

ชื่อเรื่อง เครื่องข่ายครอบครัวบ่มเพาะศีลธรรม
ผู้วิจัย พรนภา สืบสารคาม ปริญญา ปร.ด. (นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น)
อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ศักดิ์พงศ์ หอมหวล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
ดร.อรนุช วงศ์วัฒนาเสถียร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการบ่มเพาะศีลธรรม ในวิถีการดำรงชีวิตของครอบครัวในอดีตและปัจจุบัน เพื่อศึกษากระบวนการบ่มเพาะศีลธรรมผ่านเครือข่ายความร่วมมือระดับครอบครัว เพื่อศึกษาผลการบ่มเพาะศีลธรรม โดยผ่านกระบวนการระดับครอบครัว โดยใช้แนวคิดจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559 ด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน และปรับประยุกต์หลักพุทธธรรมอารยวุฒิ 5 นำมาสังเคราะห์กำหนดคุณลักษณะ ของเครือข่ายครอบครัวบ่มเพาะศีลธรรมได้ 7 ประการ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มครอบครัว ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นจำนวน 10 ครอบครัว พื้นที่วิจัย คือ เขตอำเภอเมืองขอนแก่น พื้นที่นวัตกรรมคือ หมู่บ้านจัดสรรเพชรการ์เด้นวิลล์ 2 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) คือการวิจัยเชิงคุณภาพ ควบคู่การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสนทนากลุ่ม ร่วมกับการบันทึก

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. แนวทางการบ่มเพาะศีลธรรม ในวิถีการดำรงชีวิตของครอบครัวในอดีตและปัจจุบัน พบว่า ครอบครัวส่วนใหญ่ ร้อยละ 54 เป็นครอบครัว 2 รุ่น ซึ่งประกอบด้วย พ่อแม่ลูกที่เป็นเช่นนี้ เพราะครอบครัวในสังคมเมืองและในหมู่บ้านจัดสรรนั้น ล้วนแล้วและส่วนใหญ่จะมีอาชีพเป็นนักธุรกิจ ค้าขาย ไม่ค่อยมีเวลาอยู่กับบ้าน กับครอบครัว ส่วนวิถีการดำรงชีวิตกับคนอื่น ๆ และคนรอบข้างจะอยู่เฉย ๆ สันโดษ ไม่ค่อยรู้จักกัน ต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างไป ทำให้

สัมพันธภาพในครอบครัวเปราะบาง ไม่ค่อยมีกิจกรรมในครอบครัว ทำให้เป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาที่ครอบครัวประสบอยู่ในปัจจุบันและทำให้ศีลธรรมเสื่อมถอยลงในสังคมปัจจุบัน

2. กระบวนการบ่มเพาะศีลธรรมผ่านเครือข่ายความร่วมมือระดับครอบครัว พบว่า กระบวนการบ่มเพาะศีลธรรมที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนมีอยู่ 4 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างกลุ่มครอบครัว 2) การสถาปนากลุ่มครอบครัว 3) การออกแบบกิจกรรมกลุ่มครอบครัว และ 4) กำหนดระยะเวลาการขับเคลื่อนกิจกรรมเบื้องต้น โดยการสำรวจครอบครัวในพื้นที่วิจัย ผลปรากฏว่า มีกลุ่มครอบครัวเป้าหมายที่มีความพร้อมและสมัครใจในการเข้าร่วมการขับเคลื่อนกระบวนการบ่มเพาะศีลธรรม ผ่านเครือข่ายความร่วมมือระดับครอบครัวในพื้นที่เขตอำเภอเมืองขอนแก่น ณ หมู่บ้านฉัตรเพชรการ์เด้นวิลล์ 2 จำนวน 10 ครอบครัว สมาชิกรวม 35 คน และได้นำหลักพุทธธรรม อาริยวัฑฒี 5 อันเป็นหลักธรรมเรื่องของการวัดความเจริญของชาวพุทธ มีคุณสมบัติ 5 ประการ มาประกอบการเรียนรู้ ฐานคิดและได้มาซึ่งคุณลักษณะ 7 ประการ ของครอบครัวต้นแบบ เครือข่ายครอบครัวบ่มเพาะศีลธรรม โดยการนำมาออกแบบกิจกรรมได้ดังนี้ กิจกรรมที่ทำให้เกิดความเชื่อ ความศรัทธาร่วมกันในครอบครัวและเครือข่าย กิจกรรมรับรู้ร่วมกันระดับครอบครัวและเครือข่าย กิจกรรมเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวคิดร่วมกัน กิจกรรมสละสิ่งของเพียงน้อยนิด เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม กิจกรรมประจักษ์แจ้งแก่ตน เข้าถึงปัญญา กิจกรรมเชื่อมโยงเครือข่ายครอบครัว กิจกรรมเสริมสร้างคนดีสู่สังคม

3. ผลการบ่มเพาะศีลธรรมโดยผ่านกระบวนการระดับครอบครัว พบว่า ผลจากการดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการ 4 ขั้นตอนเบื้องต้นและดำเนินกิจกรรมตามทีออกแบบไว้ทั้งหมด 9 กิจกรรม และให้สอดคล้องกับคุณลักษณะ 7 ประการ ของครอบครัวต้นแบบ เครือข่ายครอบครัวบ่มเพาะศีลธรรม สิ่งที่พบคือ กลุ่มครอบครัวเป้าหมายที่ร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจ เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี ทั้งในด้านความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว พ่อแม่มีเวลาให้ลูก ๆ มากขึ้น ส่วนความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ หรือคนรอบข้าง เริ่มมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ (แต่ไม่ใช่ญาติ) กับเพื่อนบ้านและครอบครัวอื่น ๆ ที่เป็นเครือข่ายของครอบครัวบ่มเพาะศีลธรรม พร้อมทั้งครอบครัวกลุ่มเป้าหมาย ครอบครัวในและนอกพื้นที่วิจัย ครอบครัวเครือข่าย ร่วมแรงร่วมใจกัน สืบทอดประเพณีวัฒนธรรมอันดีงานร่วมกัน ทำให้เกิดสายใยความรัก ความผูกพันต่อกัน ทำให้การดำรงชีวิตของครอบครัวในสังคมเมือง ในหมู่บ้านจัดสรร มีความรักความห่วงใย อบอุ่น เสมือนเครือญาติ ให้ความร่วมมือทั้งในด้านกิจกรรมของสังคมและส่วนรวม ซึ่งจะนำไปสู่ความสุขของชุมชนและสังคมสืบต่อไป

TITLE : Network of Morality Incubating Families

AUTHOR : Pornnapa Suebsarakham **DEGREE:** Ph.D. (Innovation for Local Development)

ADVISORS : Dr. Sakpong Homhuan Chairman

Dr. Oranuch Wongwatanasatian Committee

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2015

ABSTRACT

The research aimed to study guidelines for incubation of morality in the way of life of families in the past and in the present, to study the morality incubation process through the collaborative network at the family level, to study the results of the morality incubation through the process at the family level by using the concept derived from the 11th National Economic and Social Development Plan B.E. 2555 – 2559 regarding the strategy for human development toward a sustainable lifelong learning society and the application of the 5 Buddhism's principles of Noble Growth by synthesizing them into 7 characteristics of the network of morality incubating families. The target group of the research comprised 10 families in Muang Khon Kaen District, Khon Kaen Province. The research setting was Muang Khon Kaen District. The innovation setting was at Chatpet Garden Ville 2. The mixed methodology of qualitative research and quantitative research was employed. The author collected the data with a questionnaire, a structured interview form, a focus group discussion together with records.

The results are as follows:

1. Regarding the guidelines for incubation of morality in the way of life of families in the past and in the present, it was found that most of the families, 54 percent, were two-generation families which consisted of parents and children. The reason is that in the urban society and real estates, all or most of the families are in business and have limited time at home with the family. Regarding relationship with neighbors, they live quietly in their own

family and hardly get to know each other. This lifestyle makes relationship inside the family rather fragile with very few family activities. These bring about family problems and decline of morality at the present time.

2. Regarding the morality incubation process through the collaborative network at the family level, it was found that the suitable morality incubation process had 4 steps: 1) building the family, 2) establishment of a group of families, 3) designing activities for the group of families, and 4) setting the period of time for mobilization of basic activities by conducting a survey on families in the research setting. The survey revealed the target group of 10 families with 35 people who were ready to voluntarily join the mobilization of the morality incubation process through the collaborative network at the family level in the area of Muang Khon Kaen District, at Chatpet Garden Ville 2 village. The 5 Buddhism's principles of Noble Growth which are moral principles that measure Buddhists' civilization were incorporated in the learning and thinking base and 7 characteristics of a model network of morality incubating families were obtained, and they were used in designing the following activities: activities inducing common beliefs and faiths in the family and the network; activities of common perception in the family and the network level; activities of common learning and exchanging of experiences and ideas; activities of donating some little items for common benefit; activities of realization and gaining wisdom; activities of family network connection; and activities of enhancing good persons for the society.

3. Regarding the results of morality incubation through the process at the family level, it was found that after activities were carried out according to the 4 steps at the beginning and followed by 9 pre-designed activities in congruence with the 7 characteristics of the model network of morality incubating families, it was found that the target group of families which participated in the activities were satisfied and they changed themselves in a better way; the relationship inside the family was better; parents spent more time with their children. Meanwhile, the relationship with neighbors and other families in the network of morality incubating families began to be like kinship (although they were not relatives) The target family group and families inside and outside the research setting jointly continued their traditions and culture. This induced closer relationship among them and created love, concern

and warmth of kinship-like relationship among urban and real estate families; they collaborated in social and common activities. All of these would further lead to well being of the community and the society.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY